

Thematisch werken aan woordenschat, zonder methode

(65 minuten)

Even voorstellen

Mariska Groeneveld

Taalklas de Ronde Venen

Auteur Wereld vol Woorden

Woordenschatspecialist

Woordenschat onderwijs

- Plezier bij woorden aanleren is belangrijk.
- Veiligheid is belangrijk.
- Het is betekenisvol om woorden vooraf kort en helder aan te leren die later voorkomen in een les of activiteit.
- Woorden aanbieden op een speelse, natuurlijke manier: De viertakt didactiek.

Nabespreken filmpje

Bespreek na in een groepje:

- Wat is opgevallen?
- Om welke woorden ging het?
- Wat laat ik op het eind nog op het bord zien?

Didactische opzet: De viertakt

Houvast als leerkracht voor het aanbieden van de woorden.

1. Voorbewerken

Kinderen betrokken maken bij de les. Motiveren om woorden te leren. Gebruik humor!

2. Semantiseren

Uitleggen van de nieuwe woorden. Leerkracht is aan het woord. Je maakt gebruik van de drie uitjes: uitleggen (vertellen en verduidelijken), uitbreiden (koppelen aan andere woorden), uitbeelden (voorwerpen, plaatjes/foto of iets voordoen).

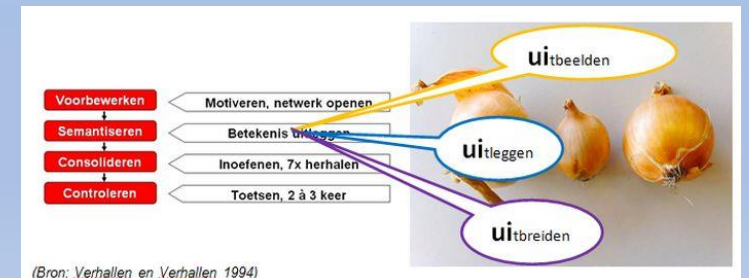
3. Consolideren

Herhalen en inoefenen van de woorden, net zolang totdat het woord een vast plekje heeft in de woordenschat van de kinderen. Dit doe je door middel van verschillende werkvormen.

Denk ook aan een woordmuur in de klas.

4. Controleren

Controleren of de kinderen de woorden kennen.

Woordclusters

Woorden worden als kleine pakketjes opgeslagen in ons hoofd. Werk daarom met verschillende woordclusters.

- Woordkast
- Woordspin
- Woordtrap
- Woordparachute

Tip!

**Lege clusters zijn te downloaden
op www.rezulto.nl**

Woordkast

- Tegenstellingen
- Opsomming van bij elkaar horende kenmerken

langzaam	snel
	

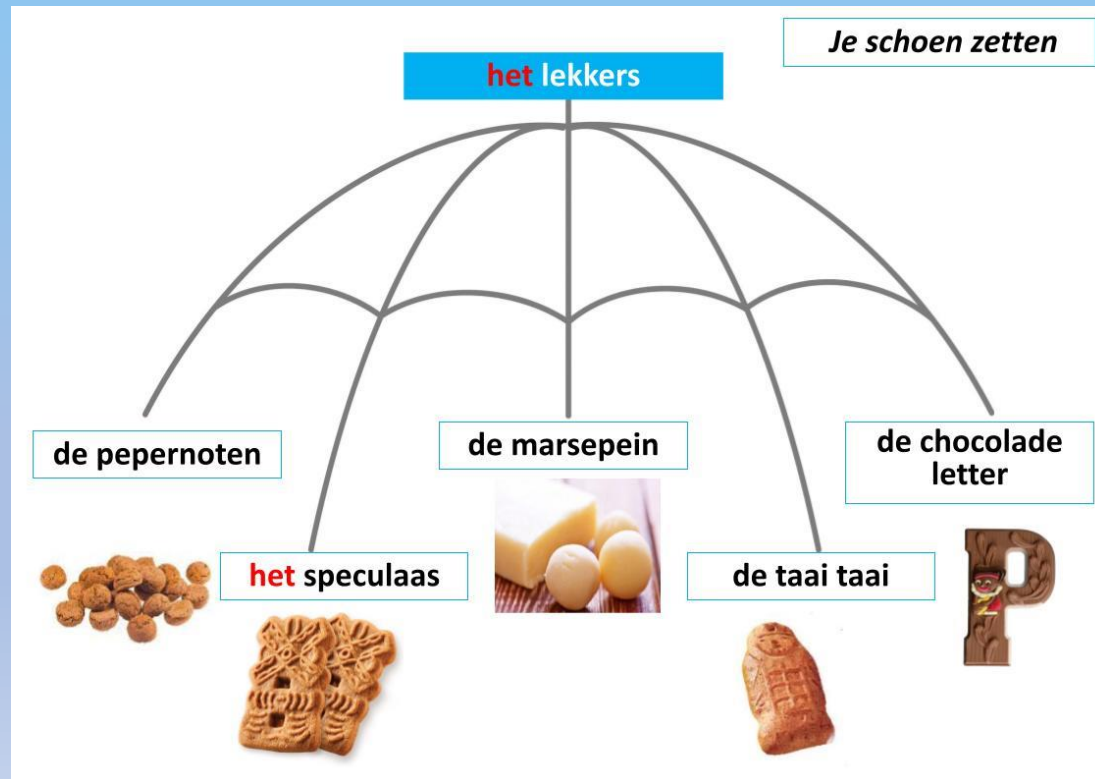
Woordspin

- Cluster van woorden.
- Een woord centraal in het midden. De woorden eromheen hebben allemaal met dat woord te maken.
- Laat zien dat woorden een betekenisverbinding hebben.

Woordparachute

- Bovenaan de parachute staat een categorienaam, daaronder de woorden die in de categorie thuis horen.
- Je kunt je woordparachute checken door de volgende vraag van boven naar beneden te stellen: *Is een (soort) van...*

Woordtrap

-Woorden worden gerangschikt op bijvoorbeeld:

*grootte (vijver, meer, zee, oceaan)

* frequentie (nooit, soms, geregeld, vaak, altijd)

*in de tijd (afscheid nemen, vertrekken).

BAK lijst

- Fundament voor de opbouw van woordenschat.
- Meest frequente woorden die leerkrachten en methodes gebruiken. Maar ook frequente woorden die in leesboeken voorkomen. Ze komen voor in verschillende contexten en situaties.
- Woorden zijn al geclusterd, om zo een mini verhaaltje te kunnen maken.
- 2000 basiswoorden, 1000 uitbreidingswoorden.
- Keuze maken binnen de lijst en woorden.

Bak lijst bekijken en bespreken.

Thematisch werken

- Door thematisch te werken is er veel herhaling van woorden. Dus veel tijd om te consolideren!
- Kies een onderwerp voor het thema.
- Ongeveer 8 tot 10 nieuwe woorden per dag.
- Maak een keuze uit de BAK lijst
- Maak een weekplanning.
- Na het thema maak je een passieve en actieve toets.

Opdracht

Welke thema's zou je graag willen aanbieden?

Overleg in een klein groepje.

Voorbeelden van thema's

- School
- Lichaam & kleding
- Beroepen
- Natuur
- Dieren
- Wonen
- Vervoer
- Feest

Hoe nu verder?

Differentiëren op niveau

Beginnersgroep

De kinderen kennen de woorden passief.

Aanwijzen van de woorden.

Middengroep

De kinderen kennen de woorden zowel passief als actief.

Aanwijzen van de woorden en de woorden benoemen.

Gevorderdengroep

De kinderen kennen de woorden passief en actief en kunnen de woorden actief toepassen.

Binnen deze groepen differentieer je ook!

Denk aan cognitie, tempo, uitspraak en betrokkenheid.

De les.

Organisatie in de klas

Eerst ga je voorbereiden en semantiseren.

Daarna kun je variëren met de consolidering.

- Circuit vorm

De kinderen worden ingedeeld in 3 groepen:

1. Instructie bij de leerkracht op niveau
2. Zelfstandige verwerking
3. Spelen in een van de hoeken

- Klassikale les

De les

Oefenen met de leerkracht

De leerkracht maakt het verschil!

- Oefen in een groepje:
 - Woorden noemen, aanwijzen, nazeggen, afdekken
 - Woorden omschrijven of uitbeelden
 - Spel: Vliegenmepper of krokodillen
- Oefen met de hele klas:
 - Muziek, dans, drama
 - Coöperatieve werkvormen
 - Eierkoker spel
 - Bingo
 - Kahoot

De les

Zelfstandige verwerkingsvormen

- 2D of 3D knutsel activiteit.
- Memory in een groepje
- Stempelen of schrijven op niveau.
- Spelen in verschillende hoeken.
- Lezen in de leeshoek.
- Digitale verwerking

Uitdagende taalomgeving

Zodra je jouw klas in loopt, kan iedereen zien met welk thema jullie op dat moment bezig zijn.

- Woordmuur met de aangeboden praatplaten en clusters
- Knutselwerkjes
- Verschillende hoeken:
 - Boekenhoek
 - Themahoek
 - Knutselhoek
 - Schrijfhoek
 - Verkleedhoek

Het ontwerpen van een les

Start activiteit

Bied woorden aan volgens de viertakt.

Verwerking

- Eigen vrijheid en creativiteit.
- Oefen de woorden op verschillende niveaus.
- Zorg voor verschillende verwerkingsvormen.

Afsluiting

Een gezamenlijke afsluiting of terugblik op de les.

**Zorg voor een uitdagende leeromgeving.
In de klas zijn er verschillende hoeken en
hangen werkjes die allemaal bij het
draaiende thema horen.**

Aan de slag!

- Welk thema en welke woorden?
- Creatief 2D/3D
- Muziek/drama activiteit
- Boeken
- Werkvormen
- Hoeken
- Zelfstandige verwerkingsvormen
- Klassikale verwerkingsvormen
- Andere vakgebieden die je kan koppelen.

Alles nog eens op een rij

Denk aan de viertakt

- Voorbewerken en semantiseren
 - In de grote kring of in de kleine kring
 - Tijdens het eten en drinken
 - Tijdens speel of werkmomenten
- Consolideren
 - In de weektaak
 - In hoeken
 - Met het circuit model
- Controleren
 - Tijdens het werken in groepjes
 - Eindtoets

Voor meer informatie

- www.rezulto.nl

Hier vind je onder andere de lege woordclusters

- Boek met woorden in de weer

Ga je aan de slag met woordenschat, lees dan dit boek!

